

Handläggare
Holström Ingrid

Datum
2016-02-01

Diarienummer
UBN-2015-4689

Utbildningsnämnden

Återrapportering giftfri förskola

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att lägga rapporten om giftfri förskola till handlingarna.

Ärendet

I Uppsala kommuns IVE – inriktning, verksamhet, ekonomi 2015-2018 anges att ”föräldrar och barn ska erbjudas förskolor som är fria från miljögifter”. Utifrån detta mål har både utbildningsförvaltningen och kommunledningskontorets avdelning för ekologisk hållbarhet arbetat under 2015.

Utgångspunkten i föreliggande rapport är att följa upp de mål och åtgärder i utredningen ”Giftfria förskolor i Uppsala kommun – förslag till mål och åtgärder” (diarienummer BUN-2014-0873, se bilaga) som Barn- och ungdomsnämnden beslutade att genomföra 2014-06-12. I samband med beslutet reserverades inga särskilda resurser för arbetet.

Enligt beslutet ska de aktiviteter som har genomförts årligen sammanställas.

Rapporten visar att åtgärder inom samtliga mål har genomförts eller påbörjats. Arbetet bör ses som en ständigt pågående process eftersom forskningen kontinuerligt tar fram nya riktlinjer för vilket material som bör sorteras ut och vilka som uppfyller miljökraven.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Direktör

Handläggare
Holström Ingrid

Datum
2016-02-01

Diarienummer
UBN-2015-4689

Utbildningsnämnden

Återrapportering giftfri förskola, UBN-2015-4689

I Uppsala kommuns IVE – inriktning, verksamhet, ekonomi 2015-2018 anges att ”föräldrar och barn ska erbjudas förskolor som är fria från miljögifter”. Utifrån detta mål har både utbildningsförvaltningen och kommunledningskontorets avdelning för ekologisk hållbarhet arbetat under 2015.

Utgångspunkten i föreliggande rapport är att följa upp de mål och åtgärder i utredningen ”Giftfria förskolor i Uppsala kommun – förslag till mål och åtgärder” (diarienummer BUN-2014-0873, se bilaga) som Barn- och ungdomsnämnden beslutade att genomföra 2014-06-12. I samband med beslutet reserverades inga särskilda resurser för arbetet.

Enligt beslutet ska de aktiviteter som har genomförts årligen sammanställas.

Utbildning av personal i förskolan

En plan för utbildning av personal inom förskolan har tagits fram av en grupp bestående av representanter från egen regis förskola, fristående förskola och miljösamordnare i avdelningen för ekologisk hållbarhet. Information om steg 1 i utbildningen, som riktar sig till förskolechefer, biträdande förskolechefer och miljöombud eller motsvarande, har gått ut till samtliga förskolor i kommunen dels genom skriftlig information dels genom muntlig information på möten med de fristående förskolecheferna. De tre första tillfällena i utbildningen har genomförts under hösten 2015 med ett 60-tal deltagare vid varje utbildningstillfälle. Resterande tillfällen kommer att ske under vårterminen 2016. Eventuellt kommer Stockholms kemikaliecentrums utbildning att användas.

Utbildningen har innehållit följande moment: presentation om kommunens miljö- och klimatprogram, etappmålen för giftfri miljö och ekolivsmedel, information om miljöförvaltningens tillsyn, gifter i leksaker, inventarier och annat material, gifter i livsmedel och i material som är i kontakt med mat. Utbildningens steg 2 som ska rikta sig till förskollärare och barnskötare planeras att starta våren 2016, eventuellt som en webbaserad utbildning.

Information om kommunens arbete till berörda

Första steget togs i oktober 2014 då samtliga förskolechefer var inbjudna till information som förlades till två olika tillfällen för att ge större möjlighet till deltagande. Deltagandet var frivilligt och ca 130 förskolechefer deltog. Frågeställningar inför det fortsatta arbetet skickades in från deltagarna.

Information till målsmän om förskolans arbete utifrån målet giftfri förskola planeras att läggas ut på Uppsala kommuns hemsida. Ett enkelt anslag har också tagits fram som skickas ut till samtliga förskolor i december. Förskolorna kan sedan välja att anslå informationen på förskolans anslagstavla eller dylikt eller att trycka upp det som en information till samtliga målsmän på förskolan och bifoga den med t.ex. ett veckobrev.

Information till huvudmän vid start av nya förskolor

Information vid start av nya fristående förskolor kommer att publiceras på utförarwebben i december 2015. Informationen kommer att bestå av allmän information om arbetet med giftfri förskola samt en enkel checklista som huvudmannen kan använda som en hjälp vid start av nya förskolor. Checklistan informerar om vad man ska tänka på vid inköp av inventarier, material och leksaker.

Inventering av lösa inventarier och material i förskolorna

En inventering har genomförts under 2015 vilket innebär att alla förskolor har fått i uppdrag att lägga in resultatet från inventeringen av lösa inventarier och material med avseende på giftiga kemikalier, hormonstörande och allergiframkallande ämnen.

Till dags datum har 55 (av totalt 123) fristående förskolor och 94 (av totalt 114) förskolor i egen regi lagt in sina resultat i Hållbarhetsportalen. Det övergripande resultatet utifrån inventeringen är att förskolans personal har blivit uppmärksammade på vad som behöver rensas ut och vilka ämnen man ska se upp med när man köper in nytt material. Inventeringen har lett till ökad medvetenhet hos förskolechefer och all pedagogisk personal på förskolorna.

Utsortering av lösa inventarier och material

Utifrån inventeringen som genomförts kan man utläsa att utsorteringen av giftigt material och inventarier har påbörjats. Resultat av den påbörjade utsorteringen finns presenterade i nedanstående tabell. Utsorteringen bör ses som en pågående process eftersom forskningen kontinuerligt tar fram nya riktlinjer för vilket material som bör sorteras ut och vilka som uppfyller miljökraven.

Svarat ja på frågan ”vilka leksaker, material och inventarier har ni inventerat och åtgärdat?”

	Leksaker *	Material för att skapa och måla **	Möbler och inventarier***	Skötbädd och tvål
Egen regi	81 %	86 %	86 %	91 %
Fristående	76 %	78 %	69 %	82 %

* leksaker och material av trä, tyg, konstskinn, metall, plast, elektronik

** förkläden, kitor, pennor, sudd, lim, målarfärg, fingerfärg, lera, pärlor

***madrasser, soffor, fåtöljer, bord, förvaring, anslagstavlor, gardiner, mattor, lampor

Fortfarande används vinylhandskar i skötrummen i 41 % av egen regins förskolor och i 56 % av de fristående förskolorna.

I inventeringen finns också frågor med om städrutiner och rengöringsprodukter samt utemiljö och byggnad. Resultatet av den inventeringen visar att inom egen regin sker städning när barnen finns på plats i förskolan i 62 % av förskolorna medan det sker i 7 % av de fristående förskolorna. Inom egen regin har man giftfria rengöringsmedel i 91 % av förskolorna medan 80 % av de fristående förskolorna har det. Vad gäller resultatet av utemiljön påpekar förskolorna att det kan vara svårt att åtgärda den eftersom man behöver samarbeta med hyresvärd och fastighetsägare för att hitta lösningar.

De flesta förskolor i egen regi har valt att inte svara på frågorna om tillagning och servering av mat eftersom det är Kost och restaurang som ansvar för dessa frågor i kommunen. Därför finns det ingen sammanställning gjord i den här rapporten inom detta område.

Något som försvårar utsorteringen är att det är kostsamt att ersätta utsorterade inventarier och material. Förskolorna kan uppleva att det blir ont om material som barnen kan använda efter en utsortering.

Utmaningen i arbetet med utsortering är också att kombinera målet med hållbar utveckling, där man uppmanas att tillvarata och återanvända material t.ex. genom att skapa med skräpmaterial, med målet om giftfri förskola där det är viktigt att vara vaksam med vilket material som kan återanvändas ur miljösynpunkt. I den fokusgrupp som egen regis förskola har skapat för att komma vidare i arbetet mot giftfria förskolor, poängteras vikten av utbildning av all personal i förskolan. Med kunskap kommer möjligheten att på ett bra sätt kombinera målet med ett hållbart samhälle och en giftfri miljö för barnen i förskolan.

Tydligt direktiv för användning av begagnat material

Ett direktiv är under framtagande som kommer att vara styrande för förskolorna i egen regi och vägledande för de fristående förskolorna. Direktivet kommer att publiceras på Uppsala kommuns hemsida, Insidan samt på utförarwebben under december.

Det efterfrågas ett lättillgängligt, vägledande material som personalen på förskolan kan använda i det dagliga arbetet. Förskolorna efterlyser även någon form av miljöledningscentral dit de kan vända sig med frågor vid t.ex. inköp av material som inte är leksaker. Leksaker är idag oftast bra miljökodade så att det är lätt att se vilket material de innehåller.

Förskolorna uppger att har blivit bättre på att informera föräldrarna vilket material förskolan kan ta emot i gåva och vilket som inte kan accepteras av miljöskäl.

Slutsats

Arbetet för att nå målet att erbjuda föräldrar och barn giftfria förskolor har påbörjats under hösten 2014 och fortsatt under 2015. Arbetet bör ses som en ständigt pågående process eftersom forskningen kontinuerligt tar fram nya riktlinjer för vilket material som bör sorteras ut och vilka som uppfyller miljökraven.